

Nr 365

Av herr Åkerlind m. fl., om förbud mot kollektiv anslutning till politiskt parti.

(Lika lydande med motion nr 329 i Första kammaren)

Principen att kollektivt ansluta grupper av människor till ett politiskt parti ter sig stötande.

Att sådant förekommer i ett land som Sverige, som i många andra avseenden anses ha en relativt sett högt utvecklad frihet och demokrati, är direkt generande.

Den kollektiva anslutningen till politiskt parti tillgår vanligen så att inom en fackförening majoritetsbeslut fattas om att alla avdelningens medlemmar skall kollektivt anslutas till det socialdemokratiska partiet, vilket är det parti som accepterar denna form av medlemsvärning. Den som inte vill vara medlem i SAP ges möjlighet att reservera sig skriftligt såvida han eller hon vill röja denna sin mening.

Den som avger skriftlig reservation erhåller löfte att inte behöva betala medlemsavgift till SAP, men får i de flesta fall inte motsvarande återbäring på fackföreningsavgiften, varför kontrollmöjligheterna är små.

Genom att fackföreningar alltmer sammanslås till storavdelningar blir problemet också annorlunda.

När beslut i storavdelningen fattas av ett representantskap blir inte många enskilda fackföreningsmedlemmar medverkande i besluten på samma sätt som i de små fackföreningarna. Eftersom det är ett mindre antal beslutande, så krävs då att informationen till medlemmarna blir i motsvarande mån bättre. Erfarenheten visar att så oftast inte är fallet. Fackföreningsmedlemmarna får sällan omedelbar information om vad representantskapen beslutar. Informationsmöjligheterna är ju ett problem på de flesta områden i vårt land. Detta gäller både olika slag av organisationer och olika slag av myndigheter. Man behöver bara påminna om hur dåligt informerade folk i allmänhet är om nya lagar och förordningar.

Drygt en tredjedel av landets fackföreningsmedlemmar är kollektivt anslutna till SAP. Den bristande informationen gör att många — kanske majoriteten av de fackföreningsanslutna inom LO-området — inte vet om de är kollektivt anslutna till SAP eller inte.

Hur allvarligt detta är, inte minst med tanke på den ökade invandringen med åtföljande språksvårigheter, torde väl stå klart. De invandrare som

kommer till vårt land kommer också från sådana länder där det kan vara farligt att kritisera regeringspartiet. Detta gör att sådana invandrare, även om de vet att de genom fackföreningsanslutning blivit kollektivt anslutna till regeringspartiet och även om de inte själva vill vara det, kanske inte törs reservera sig eller opponera sig på något sätt därför att de är rädda för repressalier.

Många förväxlar också den kollektiva anslutningen till SAP genom fackföreningen med själva fackföreningstillhörigheten. Det förekommer att medlemskap i fackförening anses liktydigt med medlemskap i SAP. Sådana missuppfattningar, som ibland kan vara svåra att komma till rätta med, är till stor skada för medlemsrekryteringen till fackföreningarna och därigenom för hela den fackliga verksamheten. I många fall kan storavdelningarnas representantskap motsvara 1—2 % av hela avdelningens medlemstal. Detta är på intet sätt anmärkningsvärt. Men det leder till att i dessa fall mindre än 2 % av avdelningens medlemmar fattar besluten.

Eftersom beslut i allmänhet fattas med enkel majoritet, så blir då konsekvensen i vissa fall, om fråga uppkommer om kollektivanslutning, att mindre än 1 % av avdelningens medlemmar beslutar att även de övriga 99 procenten av avdelningens medlemmar skall vara medlemmar i det socialdemokratiska partiet.

Att sådana förhållanden är långt ifrån tillfredsställande i ett rättssamhälle borde väl stå klart.

Det bör vara en självklarhet att varje medborgare skall få ta personlig politisk ståndpunkt och själv avgöra sin politiska organisationstillhörighet utan sådana former av påtryckningar som beslut av andra innebär.

Det svenska systemet med kollektiv anslutning till SAP torde heller inte stå i samklang med FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna. Där sägs i paragraf 20 att »ingen må tvingas att tillhöra sammanslutning». Mot bakgrunden av vad som tidigare anförts angående majoritetsbeslut upplevs detta system med kollektivanslutning av många som ett tvång. I de fall som information om fattade beslut inte lämnats till medlemmarna är det ett dolt tvång för många, som om de var informerade om det verkliga förhållandet inte skulle tveka att reservera sig mot beslutet. För en annan grupp som inte tycker om beslutet men som inte vill yppa sitt politiska hemvist eller helt enkelt inte vill bråka blir det ett tvång både med och utan information om besluten.

Det är hög tid att kollektiv anslutning till politiskt parti avskaffas. Eftersom det socialdemokratiska partiet, som nu tillämpar den, tydligen inte är berett att utan tvingande lagstiftning avstå från kollektiv anslutning, så är en lagstiftning som förbjuder kollektiv anslutning av medlemmar till politiskt parti nödvändig. Var och en måste i full frihet, utan någon form av tvång, själv få ta ställning om han eller hon genom medlemskap vill stödja något politiskt parti eller inte.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådan inskrivning i grundlagen att anslutning till politiskt parti ej får ske kollektivt, utan endast individuellt och efter personligt frivilligt ställningstagande.

Stockholm den 27 januari 1970

Allan Åkerlind (m)

Tore Nilsson (m)
i Agnäs

Per Petersson (m)
i Gäddvik

Gunnar Oskarson (m)